

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

До друку дозволяю
Проректор

Р.П. Мигущенко

**ПЛАНІ ГРУПОВИХ ЗАНЯТЬ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ
ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА»**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДЦІЇ ДЛЯ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО
ІНСТИТУТУ ТАНКОВИХ ВІЙСЬК НТУ «ХП»**

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол №3 від 06.11.2019

Харків
НТУ «ХП»
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**ПЛАНІ ГРУПОВИХ ЗАНЯТЬ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ
ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ТА
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА»**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДЦІЇ ДЛЯ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО
ІНСТИТУТУ ТАНКОВИХ ВІЙСЬК НТУ «ХП»**

НТУ «ХП»
Харків
2020

Плани групових занять та індивідуальні завдання з дисципліни «Історія України та українська культура». Методичні рекомендації для курсантів Військового інститут танкових військ НТУ «ХПІ» / уклад: Дворкін І.В., Телуха С.С., Фрадкіна Н.В. – Харків: НТУ «ХПІ», 2020. –25 с.

Укладачі: І.В. Дворкін
С.С. Телуха
Н.В. Фрадкіна

Рецензент Харченко А.В., канд. іст. наук

Кафедра українознавства, культурології та історії науки

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія України та української культури» циклу професійно-спеціальної підготовки складена відповідно до освітньої програми підготовки військових фахівців. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: а) історія України з найдавніших часів до сьогодення; б) еволюція української культури – історія її фундаментальних цінностей як цілісних систем, її семантичне співвіднесеність до існування зарубіжної культури. Процес вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття, контрольні заходи, самостійна робота.

Основними видами навчальних занять є: лекції, семінарські заняття, контрольні заняття, самостійна робота.

Програма навчальної дисципліни складається з 2 змістових модулів.

Змістовий модуль **1. Історія України.**

Змістовий модуль **2. Історія української культури.**

Метою вивчення модуля «Історія України» є створення цілісного уявлення про історичний розвиток на території сучасної України, що має бути основою для формування гуманістичного світогляду та громадської відповідальності у курсантів; метою вивчення модуля «Історія української культури» є розкриття специфіки української культури, визначення її місця і ролі у світовому культурному просторі, а також формування моральних та естетичних потреб та здатності зберігати і охороняти культурні здобутки України.

Мета групових занять – поглиблення та закріплення знань, отриманих на лекціях або при самостійному вивченні окремих тем курсу. На групових заняттях, які проходять у формі семінару, як правило, виносяться 4–5 питань.

Опитування на занятті проходять як за бажанням курсантів, так і за викликом викладача. Усі курсанти мають бути готові до обговорення питань, що виносяться на семінар. Окрім власне виступів викладач оцінює також і суттєві доповнення до проблеми, що обговорюється. Крім того, курсанти готують індивідуальні доповіді та повідомлення на найбільш важливі та проблемні теми, перелік яких подається у представлених методичних рекомендаціях.

Готуючись до семінарського заняття, курсанти повинні ознайомитись з рекомендованою літературою, продумати відповіді на кожне питання, бажано скласти план та стислі тези свого виступу. Індивідуальні доповіді та повідомлення можуть супроводжуватись заздалегідь підготовленими презентаціями. Всебічна та ґрунтовна підготовка – важлива передумова створення творчої атмосфери при обговоренні передбачених планом питань, змістовних виступів та доповнень.

У кінці заняття підводяться підсумки роботи, оцінюються виступи і доповнення кожного курсанта. Окрім цього, ставиться завдання для підготовки до наступного семінарського заняття. Оцінки, що отримали курсанти, обов'язково враховуються при рейтинго-модульній системі контролю знань, а також під час іспиту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ МОДУЛЯ І «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Тема 1. Вступ до історії України. Київська Русь. Галицько-Волинська держава (ІХ – сер. ХІV ст.)

Питання для групового заняття № 1:

1. Давні слов'яни і утворення Київської держави. Суспільно-політична діяльність київських князів.
2. Соціально-економічне життя Київської Русі.
3. Правові відносини в давньоруській державі та міжнародна політика Київської Русі.

Теми доповідей та повідомлень

1. Що таке історія? Що дають знання історії сучасній людині?
2. Традиційна та багатоетнічна парадигма вивчення історії. Періодизація історії України.
3. Чи допомагає історія зрозуміти сучасні економічні та політичні процеси? Чи можливо спрогнозувати майбутнє?
4. Принципи і методи вивчення історії. Класифікація історичних джерел.
5. Вплив держави на формування історичної пам'яті.
6. Нормандська та Антинорманська теорії утворення держави у східних слов'ян. Київська держава у період становлення.
7. Князь Святослав Ігорович.
8. Володимир Великий.
9. Хрещення Русі та його історичне значення.
10. Ярослав Мудрий. «Руська правда».
11. Міжнародні зв'язки Київської держави.
12. Економічний розвиток Київської держави. Структура суспільства.
13. Феодальна роздробленість: причини, сутність, наслідки.
14. Південно-західні руські князівства у період роздробленості.
15. Утворення Галицько-Волинської держави.
16. Історичне значення Київської та Галицько-Волинської держав.
17. Монгольське нашествя. Залежність руських князівств від Золотої Орди.

Основна література

1. Використання сучасних напрямів історичних досліджень у курсі "Історії України" / І.В. Дворкін, А.В. Харченко. – Харків, 2017 – 64 с.
2. Історія України. Курс лекцій для студентів технічних ВУЗів / за ред. проф. Ніколаєнка В.І. – Харків: НТУ «ХП», 2001.
3. Програма, робочий план та методичні рекомендації з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / за ред. проф. В.І. Ніколаєнка. – Харків: НТУ «ХП», 2007.

4. Організація індивідуальної роботи студентів у вищих навчальних закладах : методичні вказівки з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / уклад. С.С. Телуха – Харків, 2015.
5. Яковенко Н. Вступ до історії / Н.Яковенко. – Київ, 2007.

Додаткова література

- 1.Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006.
- 2.Величенко С. Чи можливо тепер науково переписувати історію підросійської України? / С. Величенко // Критика. – 2009. – Вересень – жовтень.
- 3.Грицак Я. Як викладати історію після 1991 р.? / Я. Грицак // Страсті за націоналізмом: стара історія на новий лад. – Київ. – С. 17–32.
- 4.Каппелер А. Мала історія України / А. Каппелер – Київ, 2007.
5. Субтельний О. Україна: історія / О. Субтельний. – Київ, 1991.
6. Брайчевський М. Вступ до історичної науки : навч. посіб./М. Брачевський. – К., 1995.
7. Плохій С. Між історією та нацією: Павло-Роберт Магочій і переосмислення української історії / С. Плохій // Критика. – 2011. – Вересень – жовтень.
8. Потульницький В. А. Українська та світова історична наука / В. А. Потульницький // Укр. іст. журн. – 2000 – № 3. – С. 22.
9. Разом на одній землі. Історія України багатокультурна: посібник для учнів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.novadoba.org.ua/ukr/together-on-the-same-land-book>
10. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів / П.-Р. Магочій, 2012.
11. Яковенко Н. Одна Клію, дві історії / Н. Яковенко // Критика. - 2002. – Грудень.

Тема 2. Українські землі за литовсько-польської доби (др. пол. XIV – сер. XVII ст.)

Питання для групового заняття № 2:

1. Політика Литви та Речі Посполитої на українських землях.
2. Причини утворення та джерела формування українського козацтва.
3. Запорізька Січ та її суспільно-політичний устрій. Реєстрове козацтво.
4. Козацько-селянські повстання кін. XVI – перш. трет. XVII ст.

Теми доповідей та повідомлень

1. Вхідження українських земель до Великого князівства Литовського.
2. Політика Великого князівства Литовського на українських землях(друга половина XIV – перша половина XVI ст.).
3. Етапи об'єднання Литви та Польщі. Люблінська унія.
4. Зміни у становищі українських земель у складі Речі Посполитої.
5. Соціально-економічний розвиток українських земель.

6. Православні церковні братства.
7. Берестейська церковна унія 1596 р. та її наслідки.
8. Розвиток православної та греко-католицької церкви в українських землях Речі Посполитої.
9. Кримське ханство.
10. Причини виникнення українського козацтва.
11. Запорізька Січ: військово-політичний устрій.
12. Реєстрове козацтво.
13. Гетьман Петро-Конашевич Сагайдачний.
14. Козацько-селянські повстання кінця XVI – першої половини XVII ст.

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006.
2. Історія України. Курс лекцій для студентів технічних ВУЗів / за заг. ред. проф. Ніколаєнка В.І. – Харків, 2001.
3. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів / П.-Р. Магочій, 2012.
4. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко – Київ, 2006.

Додаткова література

1. Греков Б. Д. Киевская Русь / Б. Д. Греков. – Москва, 1953.
2. Грушевский М. С. Очерки истории украинского народа / М. С. Грушевский. – Київ, 1991.
3. Енциклопедія історії України: у 10 т. – Київ, 2003 – 2013. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
4. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України / Л. Залізник. – Київ, 1994.
5. Історія України: нове бачення : у 2 т. / за ред. В. А. Смолія. – Київ, 1995. – Т. 1.
6. Капелер А. Мала історія України / А. Капелер. – Київ, 2007. – 264 с.
7. Кононенко П. П. Український етнос: генеза і перспективи / П. П. Кононенко, Т. П. Кононенко. – Київ, 2003.
8. Котляр М. Ф. Галицько-волинська Русь / М. Ф. Котляр // Україна крізь віки. – Т.5. – Київ, 1998. – 336 с.
9. Котляр М. Ф. Історія України в особах. Давньоруська держава / М. Ф. Котляр. – К., 1996.
12. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / С. Плохій. – Харків, 2016.
13. Повість минулих літ. – Київ, 1990.
14. Рыбаков Б. Я. Киевская Русь и русские княжества XII–XIII вв. / Б. Я. Рыбаков. – Москва, 1982.
15. Савченко Н. П. Історія України: модульний курс : навч. посіб. / Н. П. Савченко, М. К. Подольський. – Київ, 2006.

16. Субтельний О. Україна: історія / О. Субтельний. – Київ, 1991.
17. Толочко П. П. Київська Русь / П. П. Толочко. – Київ, 1996.

Тема 3. Україна за часів козацької державності (сер. XVII – кін. XVIII ст.)

Питання для групового заняття № 3:

1. Розгортання національно-визвольної боротьби і воєнні дії 1648–1657 рр.
2. Громадянська війна та поділ козацької України на два гетьманства (1657–1663 рр.)
3. Боротьба за возз'єднання Української держави (1663–1676 рр.). Гетьмани доби «Руїни».
4. Гетьманщина у складі Московської держави. Політика І. Мазепи. Обмеження та ліквідація Гетьманщини і Запорізької Січі.

Теми доповідей та повідомлень

1. Причини національно-визвольної війни українського народу.
2. Бойові дії під час Національно-визвольної війни українського народу під проводом Богдана Хмельницького. Іван Богун.
3. Зовнішня політика Богдана Хмельницького.
4. Формування і розбудова української козацької держави в ході визвольної війни.
5. Україна в період Руїни (причини, основні етапи, наслідки).
6. Запорізька Січ в період Руїни.
7. Слобожанщина у XVII – XVIII ст.
8. Гетьман Іван Мазепа: внутрішня і зовнішня політика.
9. Українські землі в складі Речі Посполитої (кінець XVII – XVIII ст.). Коліївщина.
10. Гетьманщина у XVIII ст.
11. Гетьман Кирило Розумовський. Ліквідація автономії Гетьманщини.
12. Запорізька Січ у XVIII ст.
13. Ліквідація Запорізької Січі та подальша доля запорожців.
14. Поділи Речі Посполитої: наслідки для українських земель.

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006.
2. Історія України. Курс лекцій для студентів технічних ВУЗів / за заг. ред. проф. Ніколаєнка В. І. – Харків, 2001.
3. Магочій П.-Р. Україна: історія її земель і народів / П.-Р. Магочій, 2012.
4. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко – Київ, 2006.

Додаткова література

1. Грушевський М. С. Очерки истории украинского народа / М. С. Грушевский. – Київ, 1991.
2. Дорошенко Д. І. Історія України : у 2 т. Т. 1 (до половини XVII століття). / Д. І. Дорошенко. – Київ, 1991.
3. Екельчик С. История Украины: становление современной нации / С. Екельчик. – Киев, 2010.
4. Історія України: Біографічний довідник / В. І. Ніколаєнко, С. І. Мешкова, С. С. Ткаченко. – Харків, 2007.
5. Каппелер А. Мала історія України / А. Каппелер. – Київ, 2007. – 264.
6. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні / С. Леп'явко. – Чернігів, 1996.
7. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / С. Плохій. – Харків, 2016.
9. Полонська-Василенко Н. Історія України / Н. Полонська-Василенко : у 2 т – Київ, 1992. – Т. 1.
10. Русіна О. В. Україна під татарами і Литвою / О. В. Русіна. – Київ, 1998.
11. Сас П. М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – початок XVIII ст.) / П. М. Сас. – Київ, 1998.
12. Субтельний О. Україна: Історія / О. Субтельний. – Київ, 1992.
13. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків / Д. І. Яворницький : у 3 т. – Львів, 1990–1992.

Тема 4. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій (кін. XVIII – поч. XX ст.)

Питання для групового заняття № 4:

1. Соціально-економічний розвиток України у XIX – поч. XX ст.
2. Основні тенденції загальноросійського та національного суспільно-політичних рухів у XIX ст.
3. Виникнення та діяльність українських і загальноросійських політичних партій.

Теми доповідей та повідомлень

1. Процеси націєтворення в українських землях у «довгому XIX ст.»
2. Національний склад міст в українських землях у XIX – на початку XX ст.
3. Політика російського царизму щодо українського національного руху.
4. Кирило-Мефодіївське товариство – перша українська політична організація.
5. Михайло Драгоманов як учений та політичний діяч.
6. Українські землі в російсько-турецьких війнах XIX ст.
7. Польські визвольні повстання в українських землях у XIX ст.
8. Політика царизму щодо євреїв. Смуга осілості.
9. Громадівський рух. Діяльність Південно-Західного відділу Російського географічного товариства.

10. Реформи Марії Терезії та Йосипа II в Австрійській імперії та їх вплив на українські землі.
11. Реформи 1860–1870-х рр. у Російській імперії та модернізаційні процеси в українських землях.
12. Столипінська аграрна реформа.
13. Поява перших українських політичних партій.
14. Україна в 1900–1914 рр.
15. Бойові дії на українських теренах в роки Першої світової війни.

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006.
2. Історія України. Курс лекцій для студентів технічних ВУЗів / за заг. ред. проф. Ніколаєнка В. І. – Харків, 2001.
3. Магочій П.–Р. Україна: історія її земель і народів / П.-Р. Магочій, 2012.
4. Програма, робочий план та методичні рекомендації з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / за ред. проф. В.І. Ніколаєнка. – Харків, 2007.

Додаткова література

1. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі / О. Апанович. – Київ, 1993.
2. Голобуцький В. Запорозьке козацтво / В. Голобуцький. – Київ, 1994.
3. Грушевський М. С. Очерки історії українського народу / М. С. Грушевський. – Київ, 1991.
4. Дорошенко Д. І. Історія України : у 2 т. Т. 1 (до половини XVII століття). / Д. І. Дорошенко. – Київ, 1991.
5. Екельчик С. Історія України: становлення сучасної нації / С. Екельчик. – Київ, 2010.
6. Історія України: Біографічний довідник / В. І. Ніколаєнко, С. І. Мешкова, С. С. Ткаченко. – Харків, 2007.
7. Каппелер А. Мала історія України / А. Каппелер. – Київ, 2007. – 264.
8. Леп'явко С. Козацькі війни кінця XVI ст. в Україні / С. Леп'явко. – Чернігів, 1996.
9. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / С. Плохій. – Харків, 2016.
10. Полонська-Василенко Н. Історія України / Н. Полонська-Василенко : у 2 т– Київ, 1992. – Т. 1.
11. Русіна О. В. Україна під татарами і Литвою / О. В. Русіна. – Київ, 1998.
12. Сас П. М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – початок XVIII ст.) / П.М. Сас. – Київ, 1998.
13. Субтельний О. Україна: Історія / О. Субтельний. – Київ, 1992.
14. Таїрова-Яковлева Т. Мазепа / Т. Таїрова-Яковлева. – Москва, 2007.

15. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків / Д. І. Яворницький : у 3 т. – Львів, 1990–1992.

Тема 5. Історія України першої половини ХХ ст.

Питання для групового заняття № 5:

1. Діяльність Центральної Ради у 1917 р. Українська Держава гетьмана П. Скоропадського. Директорія УНР. ЗУНР.
2. Українське суспільство за часів воєнного комунізму та НЕПу.
3. Радянська політика індустріалізації та колективізації в Україні.
4. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Теми доповідей та повідомлень

1. Лютнева революція в Росії та її наслідки для України.
2. Діяльність Української Центральної Ради (1917–1918 рр.): внутрішня і зовнішня політика.
3. Українська держава гетьмана Павла Скоропадського.
4. Боротьба за владу в Україні 1919–1921 рр.
5. Політика «воєнного комунізму».
5. НЕП в Україні.
7. Українізація 1920-х рр.
8. Індустріалізація та колективізація. Голодомор 1932–1933 рр.
9. Тоталітарний режим в СРСР. «Великий терор».
10. Українські землі у складі Польщі, Румунії та Чехо-Словаччини у 1920–1930 ті рр.
11. Карпатська Україна.
12. Пакт Молотова–Ріббентропа та його наслідки для українських земель.
13. Бойові дії на території України у 1941–1942 рр. Причини невдач радянської армії.
14. Окупаційний режим в Україні. Голокост.
15. Рух Опору в Україні (ОУН та УПА, радянський партизанський рух).
16. Бойові дії на території України у 1942–1944 р. Підсумки та наслідки війни для України.

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006.
2. Грицак Я. Нариси історії України. Формування модерної нації / Я. Грицак. – Київ, 2000.
3. Історія України. Курс лекцій для студентів технічних ВУЗів / за заг. ред. проф. Ніколаєнка В. І. – Харків, 2001.
4. Магочій П.–Р. Україна: історія її земель і народів / П.–Р. Магочій, 2012.

5. Програма, робочий план та методичні рекомендації з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / за ред. проф. В. І. Ніколаєнка. – Харків, 2007.

Додаткова література

1. Аркуша О. Час народів: історія України XIX ст. / К. Кондратюк, М.Мудрий, О. Сухий. – Львів, 2016.
2. Екельчик С. История Украины: становление современной нации / С. Екельчик. – Киев, 2010.
3. Єфименко О. Історія України та її народу / О. Єфименко; [пер. з рос. В. Д. Калити]. – К., 1992.
4. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В. Ю. Короля – Київ, 2002.
5. Магочій П.–Р. Україна: історія її земель і народів / П.–Р. Магочій, 2012.
6. Новий довідник: Історія України / упоряд. С. Крупчан, Т. Крупчан, О. Скопненко, О. Іванюк. – 2-ге вид. – Київ : ТОВ «КАЗКА», 2006.
7. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. – Харків, 2016.
8. Субтельний О. Україна: історія/ О.Субтельний. – Київ, 1993.
9. Україна крізь віки. У 15-ти тт. – Т. 9: Сарбей В. Г. Національне відродження України. –К., 1999.

Тема 6. Україна у повоєнний період та за часів незалежності (1945–2019 рр.)

Питання для групового заняття № 6:

1. Суспільно-політичне життя і соціально-економічне становище України після Другої світової війни. Пріоритети та особливості повоєнної відбудови.
2. Хрущовська «відлига» та її значення для України.
3. Період «застою». Правління М. Горбачова. «Перебудова».
4. Основні тенденції суспільно-політичного розвитку України за часів незалежності (1991–2019 рр.)

Теми доповідей та повідомлень

1. Відбудова у перші післявоєнні роки. Ідеологічні кампанії.
2. Становище західноукраїнських земель у післявоєнний період. Операція «Вісла».
3. Лібералізація суспільно-політичного життя та десталінізація в період «відлиги».
4. Соціально-економічні проекти і реформи доби «відлиги».
5. Рух шістдесятників.
6. Україна в період «застою»: основні тенденції.
7. Дисидентський рух.

8. Причини «перебудови».
9. Перебудова в СРСР: мета, основні етапи, наслідки для України.
10. Україна в період «перебудови».
11. Відродження незалежності України.
12. Конституція України 1996 р.
13. Основні тенденції соціально-економічного розвитку в період незалежності.
14. Політичний розвиток в незалежній Україні.
15. Україна на міжнародній арені. Європейська та євроатлантична інтеграція.

Основна література

1. Бойко О. Д. Історія України: навч. посіб. / О. Д. Бойко. – 3-тє вид., доп. – Київ, 2006. – 688 с.
2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації / Я. Грицак. – Київ, 2000.
2. Історія України. Курс лекцій для студентів технічних ВУЗів / за заг. ред. проф. Ніколаєнка В.І. – Харків, 2001.
4. Історія України: Біографічний довідник / В. І. Ніколаєнко, С. І. Мешковоя, С. С. Ткаченко. – Харків, 2007.
5. Програма, робочий план та методичні рекомендації з курсу «Історія України» для студентів усіх спеціальностей / за ред. проф. В.І. Ніколаєнка. – Харків, 2007.

Додаткова література

1. Екельчик С. История Украины: становление современной нации / С. Екельчик. – Киев, 2010.
2. Енциклопедія історії України: у 10. т. – Київ, 2003 – 2013. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
3. Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / уклад., комент. В. Ю. Короля – Київ, 2002.
4. Історія України / за ред. В. Смоля. – 3-тє вид., доп. й перероб. - Київ, 2002. – 471 с.
5. Історія України: навч. – метод. посіб. для семінар. занять / В.М. Литвин, А.Г. Слісаренко, В.Ф. Колесник [та ін.]. – Київ, 2006.
6. Магочій П.–Р. Україна: історія її земель і народів / П. – Р. Магочій, 2012.
7. Мороз В. Я. Україна у двадцятому столітті. Етап перший. 1900-1920 рр. / В. Я. Мороз. – Львів, 2005.
8. Панченко П. П. Історія України ХХ – початку ХХІ століття: навч. посіб. / П.П. Панченко, Н.П. Барановська, С.С. Падалка [та ін.]; за заг. ред. В. А. Смоля. – Київ: Знання, 2004.
9. Україна крізь віки. У 15-ти тт. – Т. 10 / О. С. Рубльов, О. П. Реєнт. Українські визвольні змагання 1917–1921 рр. / За заг. ред. В. Смоля. - Київ, 1999.

10. Україна крізьвіки. У 15-ти тт. – Т. 11: Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.) / за заг. ред. В. Смолія. – Київ, 1999.

11. Україна крізьвіки. У 15-ти тт. – Т. 12: Коваль М. В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939–1945 рр.) / За заг. ред. В. Смолія. – Київ, 1999.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ МОДУЛЯ II «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Тема 9. Стародавня культура на території України

Питання для групового заняття № 7:

1. Особливості первісної культури та джерела її вивчення.
2. Міфологічне світосприйняття архаїчної людини.
3. Становлення художньої культури.
4. Гуманістична сутність і демократичні цінності античної культури.
5. Античний світ Північного Причорномор'я та Криму.

Теми доповідей та повідомлень

1. Міфологічне світосприйняття первісної людини.
2. Магія в первісній культурі.
3. Первісні вірування (анімізм, тотемізм, фетишизм) та культи (Богині-матері, предків, вождів).
4. Виникнення мистецтва.
5. Вікентій Хвойка – видатний дослідник української старовини.
6. Трипільська культура та її вплив на побут і мистецтво східних слов'ян.
7. Еволюція давньослов'янської міфології.
8. Людина і світ у міфології давніх слов'ян.
9. Слов'янський пантеон богів.
10. Георгій Булашев про українські народні погляди та вірування.
11. Скарбискіфських курганів.
12. «Велика колонізація» та заснування міст-полісів у Північному Причорномор'ї та Криму.
13. Північне Причорномор'я у міфології Стародавньої Греції.
14. Культура Боспорського царства.
15. Архітектура і скульптура в художній культурі античного Причорномор'я.

Основна література

1. Залізник Л. Л. Первісна історія України : навч. посібник / Л. Л. Залізник. – Київ, 1999.
2. Історія української культури. / за заг. ред. І. Крип'якевича. – Київ, 1994.

3. Історія української культури. Ч.1. Становлення та особливості української культури / [О. О. Петутіна, О. В. Голозубов, Г. В. Буряк [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків, 2011.
4. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / за ред. А. Яртисята, В. Мельника. – Львів, 2005.
5. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – Київ, 2001.
6. Українська культура: історія і сучасність: навч. посіб. / за ред. С. О. Черепанової. – Львів, 1994.
7. Українська художня культура: навч. посіб. / за ред. І. Ф. Ляшенка. – Київ, 1996.

Додаткова література

1. Агбунов М. В. Путешествие в загадочную Скифию / М. В. Агбунов. – Москва, 1989.
2. Античного государства Северного Причерноморья. – Москва, 1984.
3. Баран В. Д. Давні слов'яни / В. Д. Баран. – Київ, 1998.
4. Булашев Г. О. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях / Г. О. Булашев. – Київ, 1992.
5. Василенко Г. К. Велика Скіфія / Г. К. Василенко. – Київ, 1991.
6. Варшавський А. Пеліка з ластівкою / А. Варшавський. – Київ, 1992.
7. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів / М. Ю. Відейко. – Київ, 2008.
8. Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа / М. С. Грушевский. – Київ, 1991.
9. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України / М. С. Грушевський. – Київ, 1992.
10. Давидюк В. Первісна міфологія / В. Давидюк. – Луцьк, 1997.
11. Дергачев В. А. Памятники позднего Триполья / В. А. Дергачев. – Кишинев, 1980.
12. Древности римского времени на Слобожанщине : сб. статей / сост. А. Н. Зинухов. – Харьков, 2006.
13. Історія української культури : у 5 т. – Київ, 2001. – Т. 1. Історія культури давнього населення України.
14. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія: Вибрані праці з фольклористики й літературознавства / М. І. Костомаров. – Київ, 1994.
15. Павленко Ю. В. Передісторія давніх русів у світовому контексті / Ю. В. Павленко. – Київ, 1990.
16. Півторак Г. Коли і як виникла українська мова / Г. Півторак. – Київ, 1996.
17. Пономарьов А. П. Українська минувщина : ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна. – Київ, 1993.
18. Попович М. В. Мировоззрение древних славян / М. В. Попович. – Киев, 1985.
19. Пролеев С. Античный мир: философия, история, культура / С. Пролеев. – Москва, 2000.

20. Седов В. В. Славяне в древности / В. В. Седов. – Москва, 1994.
21. Степовик Д. В. Скарби України / Д. В. Степовик. – Київ, 1990.
22. Тайлор Э. Б. Первобытная культура / Э. Б. Тайлор. – Москва, 1989.
23. Терпиловский Р. В. Памятникикиевскойкультуры / Р. В. Тепиловский, Н. С. Абашина. – Киев, 1992.
24. Токарев С. А. Ранниеформы религии / С. А. Токарев. – Москва, 1990.
25. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія / за заг. ред А. П. Пономарьова. – Київ, 1992.
26. Хазанов А. М. Золото скифов / А. М. Хазанов. – Москва, 1975.

Тема 10. Культура вітчизняного Середньовіччя

Питання для групового заняття № 8:

1. Специфіка формування та основні етапи розвитку культури вітчизняного Середньовіччя.
2. Православ'я як системотворчий чинник давньоруської культури.
3. «Світи» міста, села, церкви та князівського двору в культурі Давньої Русі.
4. Особливості середньовічної художньої культури.

Теми доповідей та повідомлень

1. Культура східнослов'янських племен напередодні утворення Київської держави.
2. Язичництво в культурі Давньої Русі.
3. Проблема людської особистості в «Слові Данила Заточника».
4. Давньоруський книжник, історик та публіцист Нестор.
5. Давньоруське літописання: світова історія та сенс людського життя.
6. Середньовічна картина світу в «Слові о полку Ігоревім».
7. Апокрифи в давньоруській літературі.
8. Рукописна книга як витвір давньоруського мистецтва.
9. Монументальний живопис Київської Русі.
10. Давньоруська ікона.
11. Декоративно-ужиткове мистецтво Київської Русі.
12. Культурне життя стародавнього Києва.
13. Давньоруська сакральна архітектура.
14. Софія Київська – видатна пам'ятка вітчизняної культури.
15. Галицька архітектурна школа: вплив романіки і готики.

Основна література

1. Белонович М. В. Українська культура часів Київської Русі : словник-довідник / М. В. Белонович, В. Г. Рибалко. – Харків, 1998.
2. Історія української культури. / за заг. ред. І. Крип'якевича. – Київ, 1994
3. Історія української культури. Частина 1. Становлення та особливості української культури / [О. О. Петутіна, О. В. Голозубов, Г. В. Буряк [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків, 2011.

4. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.
5. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – Київ, 2001.
6. Українська культура: історія і сучасність: навч. посіб. / За ред. С. О. Черепанової. – Львів, 1994.
7. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко – Київ, 2001.
8. Українська художня культура: навч. посіб. / За ред. І. Ф. Ляшенка. – Київ, 1996
9. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк – Київ, 2005.

Додаткова література

1. Асєєв Ю. С. Джерела. Мистецтво Київської Русі / Ю. С. Асєєв. – Київ, 1980.
2. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса / М. М. Бахтин. – Москва, 1990.
3. Булашев Г. О. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях / Г. О. Булашев. – Київ, 1992.
4. Верстюк В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення : хронологічний довідник / В. Ф. Верстюк, О. М. Дзюба, В. Ф. Репринцев. – Київ, 1995.
5. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської Русі (середина XII – середина XIII ст.) / В. С. Горський. – Київ, 1993.
6. Грабовський С. Нариси з історії українського державотворення / С. Грабовський, С. Ставроян, Л. Шкляр. – Київ, 1995.
7. Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа / М. С. Грушевський. – Киев, 1991.
8. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України / М. С. Грушевський. – Київ, 1992.
9. Грушевський М. С. Історія української літератури : в 6 т. 9 кн. / М. С. Грушевський. – Київ, 1993. – Т. 2-3.
10. Дюбі Ж. Доба соборів : мистецтво та суспільство 980-1420 років / Ж. Дюбі. – Київ, 2003.
11. Замлинський В. Історія України в особах IX–XVIII ст. / В. Замлинський, І. Войцеховська, В. Галаган. – Київ, 1993.
12. Знойко О. П. Міфи Київської землі та події стародавні / О. П. Знойко. – Київ, 1989.
13. Іларіон, митрополит Київський. Про закон і благодать // Київська старовина. – 1992. – №1.
14. Костомаров Н. И. Исторически произведения : Автобиография / Н. И. Костомаров. – Киев, 1989.
15. Костомаров М. І. Слов'янська міфологія : вибрані праці з фольклористики й літературознавства / М. І. Костомаров. – Київ, 1994.
16. Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь / М. Ф. Котляр. – Київ, 1998.

17. Огородник І. В. Українська філософія в іменах / І. В. Огородник, М. Ю. Русин. – Київ, 1997.
18. Повість врем'яних літ. – Київ, 1990.
19. Степовик Д. В. Скарби України / Д. В. Степовик. – Київ, 1990.
20. Толочко О. П. Київська Русь / О. П. Толочко, П. П. Толочко. – Київ, 1998.
21. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – Київ, 2006.
22. Ярещенко А. П. Український фенікс / А. П. Ярещенко. – Харків, 1999.

Тема 11. Український Ренесанс

Питання для групового заняття № 9:

1. Поняття Відродження, ренесансу, гуманізму.
2. Типологія і періодизація культури Відродження та гуманістичного руху.
3. Тенденції розвитку українського Ренесансу і гуманізму. Становлення братського руху.
4. Українська художня культура XIV–XVI ст.

Теми доповідей та повідомлень

1. Італійське Рінашименто та його вплив на вітчизняну культуру XIV–XVI ст.
2. Юрій Дрогобич – видатний вчений, представник раннього гуманізму в Україні.
3. Роль Північного Відродження в українській культурі XVI ст.
4. Братства і реформаційний рух XVI ст.
5. Іван Вишенський про свободу народу і особи.
6. Книгодрукування і розвиток вітчизняного гуманізму.
7. Мистецька спадщина Івана Федорова.
8. Культурний діяч Костянтин Острозький.
9. «Русинський Демосфен» Станіслав Оріховський.
10. Шкільна драма в українській ренесансній культурі.
11. Вітчизняна оборона архітектура XIV–XVI ст.: від готики до ренесансу.
12. Архітектура і скульптура ренесансного Львова.
13. Іконопис XIV–XVI ст.: єдність традицій та інновацій.
14. Національна святиня – «Пересопницьке Євангеліє».
15. Культура України XV–XVI ст. очима чужинців.

Основна література

1. Історія української культури. / за заг. ред. І. Крип'якевича. – Київ, 1994.
2. Історія української культури. Ч. 1. Становлення та особливості української культури / [О. О. Петутіна, О. В. Голозубов, Г. В. Буряк [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків, 2011.
3. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.

4. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – Київ, 2001.
5. Українська культура: історія і сучасність: навч. посіб. / За ред. С. О. Черепанової. – Львів, 1994.
6. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко – Київ, 2001.
7. Українська художня культура: навч. посіб. / За ред. І. Ф. Ляшенка. – Київ, 1996
8. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк – Київ, 2005.

Додаткова література

1. Баткин Л. М. Леонардо да Винчи и особенности ренессансного творческого мышления / Л. М. Баткин. – Москва, 1990.
2. Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни, стиль мышления / Л. М. Баткин. – Москва, 1978.
3. Вазари Дж. Жизнеописание наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих / Дж. Вазари. – Москва, 1984.
4. Запаско Я. Мистецька спадщина Івана Федорова / Я. Запаско. – Львів, 1974.
5. Ісаєвич Я. Юрій Дрогобич / Я. Ісаєвич. – Київ, 1972.
6. Замлинський В. Історія України в особах IX–XVIII ст. / В. Замлинський, І. Войцеховська, В. Галаган. – Київ, 1993.
7. Історія української культури: у 5 т. – Київ, 2001. – Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII століть.
8. Історія філософії на Україні: у 3 т. – Київ, 1987. – Т. 1.
9. Крвавич Д. П. Українське мистецтво: навч. посіб. / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів, 2005.
10. Кузнецов В. Г. Идеи и образы Возрождения / В. Г. Кузнецов. – Москва, 1979.
11. Культура эпохи Возрождения и Реформации. – Ленинград, 1981.
12. Огородник І. В. Українська філософія в іменах / І. В. Огородник, М. Ю. Русин. – Київ, 1997.
13. Русина О. В. Україна під татарами і Литвою / О. В. Русина. – Київ, 1998.
14. Українське гуманістичне відродження. Антологія. Ч. 1, 2. – Київ, 1995.
15. Філософія Відродження на Україні. – Київ, 1990.
16. Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI – XVIII століть: у 2-х кн. / В. Шевчук. – Київ, 2004. – Кн. 1: Ренесанс. Раннє бароко.
17. Эстетика Ренессанса: в 2 т. – Москва, 1981.

Тема 12. Українська культура Нового часу

Питання для групового заняття № 10:

1. Основні тенденції розвитку культури Нового часу.
2. Козацтво як культурне явище.
3. Українське Просвітництво.
4. Плідність вітчизняної художньої культури XVII–XVIII ст.: бароко, рококо, сентименталізм, класицизм.

Теми доповідей та повідомлень

1. Братський рух у загальнокультурному процесі XVII ст.
2. Петро Могила – релігійний реформатор, освітній діяч, меценат.
3. Просвітницька діяльність Києво-Могилянської академії.
4. Видатні полемісти XVII ст. Лазар Баранович та Іов Борецький.
5. Культура доби Івана Мазепи.
6. Феномен українського бароко.
7. Розквіт українського вертепу в XVII ст.
8. «Козак Мамай» – народна картина-парсуна Нового часу.
9. Погляди Феофана Прокоповича на людину, державу, церкву, мистецтво.
10. Українські просвітителі Інокентій Гізель, Яків Козельський, Георгій Кониський.
11. Учення Григорія Сковороди про «сродну» працю.
12. Українська архітектура XVIII ст.
13. Антон Лосенко і становлення історичної школи російському академічному живописі.
14. Творчість Володимира Боровиковського.
15. Розумовські та Полетики в культурному житті Російської імперії XVIII ст.

Основна література

1. Петутина Е. А. Западноевропейская художественная культура XVII-XVIII ст.: консп. лекции / Е. А. Петутина. – Харьков, 1994.
2. Історія української культури. / за заг. ред. І. Крип'якевича. – Київ, 1994
3. Історія української культури. Ч.2: Українська культура Нового та Новітнього часів / О. О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов, [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків, 2012.
4. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / за ред. А. Ярися та В. Мельника. – Львів, 2005.
5. Петутина Е. А. Западноевропейская художественная культура XVII-XVIII ст.: консп. лекции / Е. А. Петутина. – Харьков, 1994.
6. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – К., 2001.
7. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко – Київ, 2001.
8. Українська художня культура: навч. посіб. / За ред. І. Ф. Ляшенка. – Київ, 1996.
9. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк – Київ, 2005.

Додаткова література

1. Багалій Д. І. Український мандрований філософ Григорій Сковорода / Д. І. Багалій. – Київ, 1992.
2. Білецький П. О. Нариси з історії українського мистецтва. Українське мистецтво другої половини XVII–XVIII ст. / П. О. Білецький. – Київ, 1981.
3. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України / М. С. Грушевський. – Київ, 1992.
4. Жолтовський П. М. Художнє життя на Україні в XVI–XVIII ст. / П. М. Жолтовський. – Харків, 1983.
5. Замлинський В. Історія України в особах IX–XVIII ст. / В. Замлинський, І. Войцеховська, В. Галаган. – Київ, 1993.
6. Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVIII ст. / Я. Д. Ісаєвич. – Київ, 1966.
7. Кривавич Д. П. Українське мистецтво: навч. посіб. / Д. П. Кривавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів, 2005.
8. Макаров А. Світло українського бароко / А. Макаров. – Київ, 1994.
9. Овсійчук В. А. Українське мистецтво XVI – перш. пол. XVII ст. Гуманістичні та визвольні ідеї / В. А. Овсійчук. – Київ, 1985.
10. Ушкалов Л. В. Нариси з філософії Григорія Сковороди / Л. В. Ушкалов, О. М. Марченко. – Харків, 1993.
11. Хоткевич Г. М. Григорій Савич Сковорода (український філософ): Короткий його життєпис і вибрані місця з творів та листів: З нагоди 125-літньої річниці з дня смерті / Г. М. Хоткевич. – Харків, 1997.
12. Чечель Н. П. Культурно-мистецький розквіт в Україні XVIII ст. як філософська проблема // Практична філософія. – 2004. – №2.
13. Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI – XVIII століть: у 2-х кн. / В. Шевчук. – Київ, 2004. – Кн. 1: Ренесанс. Раннє бароко.
14. Шевчук В. Муза Роксоланська: Українська література XVI–XVIII століть: у 2-х кн. / В. Шевчук. – Київ, 2005. – Кн. 2: Розвинене бароко. Пізнє бароко.
15. Шелест В. Думи – козацький епос // Київська старовина. – 1993. – №6.
16. Яворницький Д. І. Історія запорозьких козаків: у 3 т. / Д. І. Яворницький. – Київ, 1990.

Тема 13. Українська культура XIX ст

Питання для групового заняття № 11:

1. Особливості європейської культури XIX ст., її типологічна новизна.
2. Основні тенденції культурного розвитку України у XIX ст.
3. Різноманітність художнього життя: від романтизму до модерну.
4. Нові явища в світовій та вітчизняній культурі кінця XIX – початку XX ст.

Теми доповідей та повідомлень

1. Роль освітніх закладів і наукових інституцій в українській культурі XIX ст.

2. Кирило-Мефодіївське братство та розвиток національної самосвідомості.
3. Поміщицькі маєтки в культурному ландшафті ХІХ ст.
4. Український літературний романтизм.
5. Художні стилі в українській архітектурі ХІХ ст.
6. «Енеїда» Івана Котляревського – перший твір нової української літератури.
7. «Не вмирає душа наша, не вмирає воля» (Тарас Шевченко в культурному житті ХІХ ст.).
8. Творча спадщина Марка Вовчка.
9. Михайло Старицький і Кропивницькі – діячі українського театру.
10. Микола Лисенко – основоположник української класичної музики.
11. «Руська трійця» та її роль у відродженні культури в західноукраїнських землях.
12. Юрій Федькович – зачинатель культурного відродження Буковини.
13. Творчість Лесі Українки.
14. Видатний культурний діяч Іван Франко.
15. Українські передвижники (Микола Ярошенко, Микола Пимоненко, Костянтин Трутовський, Олександр Литовченко).

Основна література

1. Петутина Е. А. Русская художественная культура вт. пол. ХVІІ – нач. ХХ вв.: консп. лекції / Е. А. Петутина. – Харків, 1992.
2. Петутина Е. А. Художественная культура стран Западной Европы в ХІХ ст.: консп. лекції / Е. А. Петутина. – Харків, 2002
3. Історія української культури. / за заг. ред. І. Крип'якевича. – Київ, 1994.
4. Історія української культури. Ч.2.: Українська культура Нового та Новітнього часів / О. О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов, [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків, 2012.
5. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
6. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – Київ, 2001.
7. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко – Київ, 2001.
8. Українська художня культура: навч. посіб. / За ред. І. Ф. Ляшенка. – Київ, 1996
9. Фрадкіна Н.В. Українська культура ХІХ століття: навч.-метод. посіб. / Н.В. Фрадкіна. – Харків : НТУ «ХПІ», 2011.
10. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк – Київ, 2005.

Додаткова література

1. Вічний як народ: сторінки до біографії Т. Г. Шевченка: навч. посіб. / упоряд. О. І. Руденко, Н. Б. Петренко. – Київ, 1998.

2. Голубенко П. Україна і Росія в світлікультурнихвзаємин / П. Голубенко. – Київ, 1993.
3. Грицак Я. НарисиісторіїУкраїни ХІХ-ХХ ст. Твореннямодерноїнації / Я. Грицак. – Київ, 1996.
4. Грушевський М. Хтотакіукраїнці і чого вони хочуть / М. Грушевський. – Київ, 1991.
5. Забужко О. Філософіяукраїнськоїідеї та європейський контекст / О. Забужко. – Київ, 1993.
6. Забужко О. ШевченківміфУкраїни / О. Забужко. – Київ, 1997.
7. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка / П. Зайцев. – Київ, 2004.
8. Зезина М. Р. История русской культуры / М. Р. Зезина, Л. В. Кошман, В. С. Шульгин. – Москва, 1990.
9. История русского и советского искусства: учебн. пособ. для вузов. – Москва, 1989.
10. Крвавич Д. П. Українськемистецтво: навч. посіб. / Д. П. Крвавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів, 2005.
11. Лук М. І. Етичніідеї в філософіїУкраїнидругоїполовини ХІХ – початку ХХ ст. / М. І. Лук; В. С. Лісовий. – Київ, 1993.
12. Огородник І. В. Українськафілософія в іменах / І. В. Огородник, М. Ю. Русин. – Київ, 1997.
13. Попович М. В. Національна культура і культура нації / М. В. Попович. – Київ, 1991
14. Степовик Д. В. СкарбиУкраїни / Д. В. Степовик. – Київ, 1990.
15. Українськанародність: нарисисоціально-економічної і етнополітичноїісторії. – Київ, 1990.
16. Яценко М. Т. Українськіпоети-романтики / М. Т. Яценко. – Київ, 1987.

Тема 14. Сучаснаукраїнська культура

Питання для групового заняття № 12:

- 1.Формуванняновоїкартинисвіту та ідеалуособистості в ХХ ст.
2. Поняттямасової і елітарноїкультури. Контркультура.
3. Культура України ХХ – початку ХХІ ст.: відтоталітаризму до національно-культурного відродження і формуванняінформаційногосупільства.
4. Особливостівітчизняноїхудожньоїкультури. Реалізм. Модернізм і постмодернізм.

Теми доповідей та повідомлень

1. Реалізм в українськомумистецтві ХХ ст.
2. Кубофутуризм в Україні і Росії (Давид і Микола Бурлюки, ОлександраЕкстер, Олександр Богомазов, Василь Єрмилов).
3. Експресіонізм в українськомумистецтві початку ХХ ст. (Василь Стефаник, Віктор Пальмов).
4. Авангард і дизайн в українськійхудожнійкультуріпершоїтретини ХХ ст.
5. Михайло Бойчук та його школа.

6. Проблеми людини, нації та культури у творчості українських літературних модерністів (Микола Хвильовий, Микола Зеров, Олександр Олесь).
7. Тоталітаризм – трагедія вітчизняної культури ХХ ст.
8. Українська культура радянського періоду.
9. Гуманістичні пошуки сучасної вітчизняної поезії (Василь Стус, Микола Вінграновський, Іван Драч, Дмитро Павличко, Ліна Костенко).
10. Творчість Олександра Довженка.
11. Поетична хвиля українського кіно (Сергій Параджанов, Юрій Ільєнко, Леонід Осика, Іван Миколайчук).
12. Розмаїття образних систем сучасного українського образотворчого мистецтва (Сергій Поярков, Іван Марчук, Олег Пінчук).
13. Постмодерністська свідомість у творчості Юрія Андруховича.
14. Альтернатива технократичного і гуманітарного мислення – проблема сучасної української культури.
15. Розвиток інформаційної культури в сучасній Україні.

Основна література

1. Міщенко М. М. Сучасна культура України (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): навч.-метод. посіб. з курсу «Історія української культури» / М. М. Міщенко. – Харків, 2014.
2. Історія української культури. / за заг. ред. І. Крип'якевича. – Київ, 1994
3. Історія української культури. Ч.2.: Українська культура Нового та Новітнього часів / О. О. Петутіна, Н.В. Вандишева-Ребро, О. В. Голозубов, [та ін.]; за ред. О. О. Петутіної. – Харків: НТУ «ХП», 2012.
4. Лекції з історії світової та вітчизняної культури: навч. посіб. / за ред. А. Ярися та В. Мельника. – Львів, 2005.
5. Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – Київ, 2001.
6. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко – Київ, 2001.
7. Українська художня культура: навч. посіб. / За ред. І. Ф. Ляшенка. – Київ, 1996
8. Шевнюк О. Л. Культурологія: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк – Київ, 2005.

Додаткова література

1. Безхутрий Ю. Микола Хвильовий: проблеми інтерпретації / Ю. Безхутрий. – Харків, 2003.
2. Голубенко П. Україна і Росія в світлі культурних взаємин / П. Голубенко. – Київ, 1993.
3. Грицак Я. Нариси історії України ХІХ-ХХ ст. Творення модерної нації / Я. Грицак. – Київ, 1996.

4. Дабагян А. В. Человек, его сознание и культура в паутинах электронно-цифровых сетей / А. В. Дабагян. – Харьков, 2003.
5. Даниленко В. М. Сталінізм на Україні: 20-30-ті роки / В. М. Даниленко та ін. – Київ, 1991.
6. Жаборюк Н. А. Український живопис останньої третини ХІХ – початку ХХ століть / Н. А. Жаборюк. – Київ, 1990.
7. Енциклопедія українознавства: загальна частина. – Київ, 1995. – Т. 2, 3.
8. Забужко О. Дві культури / О. Забужко. – Київ, 1990.
9. Ивбулис В. Модернизм и постмодернизм: идейно-эстетические поиски на Западе / В. Ивбулис. – Москва, 1988.
10. Краснодембський З. На постмодерністських роздоріжжях культури / З. Краснодембський. – Київ, 2000.
11. Кривавич Д. П. Українське мистецтво: навч. посіб. / Д. П. Кривавич, В. А. Овсійчук, С. О. Черепанова. – Львів, 2005.
12. Лавріненко Ю. Розстріляне Відродження / Ю. Лавріненко. – Мюнхен, 1959.
13. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / С. Павличко. – Київ, 1997.
14. Петров В. Діячі української культури (1920–1940) – жертви більшовицького терору / В. Петров. – Київ, 1992.
15. Полевой В. М. Двадцатый век. Изобразительное искусство и архитектура стран и народов мира / В. М. Полевой. – Москва, 2009.
16. Попович М. В. Національна культура і культура нації / М. В. Попович. – Київ, 1991.
17. Скуратівський В. Екранні мистецтва в соціокультурних процесах ХХ ст. / В. Скуратівський. – Київ, 1997.
18. Стародубцева Л. Лики пам'яті. Культура епохи «Пост» / Л. Стародубцева. – Харьков, 1999.
19. Степовик Д. В. Скарби України / Д. В. Степовик. – Киев, 1990.
20. Шморгун О. Україна: шлях відродження. Економіка, політика, культура / О. Шморгун. – Київ, 1994.

Тематика індивідуальних завдань з курсу «Історія України та українська культура»

1. Формування українського етносу.
2. Проблема походження українців.
3. Кургани: «піраміди південних степів».
4. Історія кам'яних споруд на українських землях.
5. Сучасні українські етнологи-дослідники: основні результати розвідок.
6. Теорія про давньоруську народність: критика українських вчених.
7. Ментальність українців: сформована чи запозичена?
8. Міграції українців.
9. «Ті, що прийшли із-за моря..»: греки в Україні.
10. Національний характер українців: психічний склад нації.
11. Україна – прикордонна цивілізація.

12. Історія господарства України в часи Давньоруської держави.
13. Критика теорії Погодіна щодо заселення України.
14. Німецьке освоєння України.
15. І. Мазепа: літературний герой.
16. Мазепинська Україна: проблема вибору: Стокгольм чи Москва?
17. Кирило-Мефодієвське товариство – перша нелегальна політична організація в Україні.
18. Українська преса в перших революціях ХХ століття.
19. Діяльність спецслужб Австро-Угорщини й Німеччини на українських землях Російської імперії (кінець ХІХ – початок ХХ ст.).
20. Проблема статусу Наддніпрянської України в 1917 р.
21. Дерусифікація в УСРР та її особливості.
22. Депортація кримських татар.
23. Стольне місто Київ: історія та сучасність.
24. Центральне європейське місто Львів.
25. Одеса – перлина біля моря.
26. Чернівці: полікультурна мозаїка.
27. Донецьк – відробітничого селища до багатокультурного мегаполіса.
28. Історія церкви в Україні.
29. Радянська жінка – трансформації гендерної ідентичності.
30. «Як М. Хрущов Крим дарував»: міф чи реальність?
31. Військове містечтво пластунів.
32. Роль козацьких танців в бойових містечках.
33. Історія студентського Харкова.
34. Найстаріші українські історики.
35. Найстаріші українські династії.
36. З історії першого українського автомобіля.
37. Лютневая революція 1917 р. в Росії: початок нової доби.
38. Перша світова війна – жажлива подія в історії світу чи позитивний момент утвердження свободи народів?
39. Гетьманат П. Скоропадського: особливості політики та революція.
40. НЕП – новий кулб іт радянського керівництва.
41. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид проти українського народу: судження, погляди, факти.
42. Українці в Польщі, Румунії, Чехословаччині: де було їм краще?
43. Чому СРСР не приєдналася до «Плану Маршала».
44. Колобораціонізм в Україні під час Другої світової війни: зрада чи спосіб виживання.
45. Хрущовська «відлига»: позитив чи негатив в історії СРСР.
46. Українська незалежність: випадковість чи закономірність?
47. Український сучасний вибір: постсоціалістичний чи демократичний.
48. Проблема сучасної зовнішньої політики України.
49. Комуністи та фашисти: що могло їх об'єднати?
50. Сучасна культура України та Польща: спільні риси.

Література для підготовки до індивідуальних занять

1. Васюта І.К. Політична історія Західної України (1918 – 1939). / І К. Васюта. – Львів, 2006.
2. Гайдай Л.І. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях (від найдавніших часів до Хмельниччини) : навч. посібн. – коментар / Л.І. Гайдай. – Луцьк, 2000.
3. Економічна історія України: у 2 т. Т. 2: історико-економічне дослідження / В.Д. Баран, В.К. Баран, К.П. Бунятян, Т.А. Балабушевич, інш.: Відп. Ред. В.А. Смолій. – Київ, 2011.
4. Історія України та її державності. Курс лекцій: навч. посібн. для вузів / Наук. ред. Л.Є. Дещинський, С.В. Терський, І.Я. Хома, В.М. Тарабан, Р.Д. Зінкевич, 5-те вид., переробл. і доп. – Львів, 2009.
5. Історія України: комплекс навчально-методичних матеріалів для студентів та викладачів / В.І. Танцюра, С.М. Куліш. – 2-ге вид. переробл. і доп., Харків, 2011.
6. Крупник Л.О. Історія України: формування етносів, нації, державності: навч. посібн. для вузів / Л.О. Крупник. – Київ, 2009.
7. Лазарович М.В. Історія України: навч. посібн. / М. В. Лазарович. – 2-ге вид., випр. і доп. – Київ, 2011.
8. Лановик Б.Д. Економічна історія України і світу: підручник / Б.Д. Лановик, З. М. Матисякевич, – Київ, 2006.
9. Левицька Н.М. Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: Навч. посібн. вид. 2-ге доповн. і переробл. / Н. М. Левицька. – Київ, 2014.
10. Пиріг О.А. Історія підприємництва України: навч. посібн. / О.А. Пиріг. – Київ, 2004.
11. Разом по одній землі. Історія України багатокультурна: навч. посібник / авт. упоряд. О.Р. Кісь, В.О. Мисан; Гол. ред. П.І. Кендзьор. – Л., 2012.
12. Світлична В.В. Історія України: навч. посібн. для вузів / В.В. Світлична. За ред. Ю.М. Алексеєв. – 2-ге вид. випр. і доп. – Харків; Львів, 2003.
13. Сосса Р.І. Історія картографування території України: навч. посібник для вузів / Р.І. Сосса. – Київ, 2007.
14. Хорошун Б.І., Тимошенко О.І. Історія України у запитаннях та відповідях / Б.І. Хорошун, О.І. Тимошенко. – Київ, 2003.

Висновок

Особливістю викладання дисципліни «Історія України та української культури» є надання можливості курсантам розібратися в історії української держави та культурному розвитку в її цілісності, динаміці, уміння розрізняти особливості та закономірності історичного та культурного розвитку. Об'ємний матеріал дисципліни покликаний не лише зацентувати на відтворенні історичних фактів, подій чи культурних тенденцій курсантами, а слугує і відправною точкою до переосмислення минулого, формування власного світогляду, вміння відстоювати свою точку зору, критично ставитися до інформації.

Форми проведення занять та методи надають можливість проявити свою індивідуальність та зацікавленість кожному. При цьому чільне місце займає самостійна робота курсанта, прояв його творчих здібностей, тренування з ораторського мистецтва, пошукова робота, робота з текстом, літературою, при наявності доброзичливої та двосторонньої роботи з викладачем.

Дані методичні рекомендації надають структуроване бачення дисципліни, яка викладається, та слугують помічником у виявленні не лише обов'язкових тем та завдань, а допомагають віднайти курсантам свою тему, що відповідає їхнім уявленням, уподобанням, громадській позиції тощо.

Дисципліна «Історія України та українська культура» має свої особливості, які виражаються в широкому пласті історичних подій та явищ, соціально-економічному, політичному та культурному розвитку українських земель, історії української державності, історії персоналій та визначних людей, історії господарств та міст, мистецьких шедеврів та винаходів, і серед цього розмаїття подібні видання допомагають вибудувати логічні схеми, періодизацію та проблематику предмета.

Навчальне видання

Плани групових занять та індивідуальні завдання з дисципліни «Історія України та українська культура». Методичні рекомендації для курсантів Військового інституту танкових військ НТУ «ХП»

Укладачі:

ДВОРКІН Ігор Володимирович
ТЕЛУХА Світлана Степанівна
ФРАДКІНА Наталя Володимирівна

Відповідальний за випуск проф. Скляр В.М.

Роботу до друку рекомендував проф. Кіпенський А.В.

Редактор О. І. Шпільова

План 2019 р., поз. 304 Підп. до друку Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. Наклад 50 прим. Видавничий
центр НТУ «ХП» Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №5478 від
21.08.2017 р.

61002, Харків, вул. Кирпичова, 21 Самостійне електронне видання